

გაკვეთილი 3

მომავლის განჭვრეტა: სამი არჩევანი, რომელიც განსაზღვრავს ჩვენს მომავალ ცხოვრებას თავისუფლება გულისხმობს შესაძლებლობას გავაკეთოთ ან არ გავაკეთოთ არჩევანი

მატრიცაში მოცემულია ინფორმაცია, რომელიც მასწავლებელს გაკვეთილის დაგეგმვისა და მისი ჩატარებისთვის სჭირდება.

ემსახურება უშუალოდ დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებათა შესახებ სწავლებაში გათვალისწინებული კომპეტენციების გამომუშავება/განვითარებას.

სწავლის მიზანს წარმოადგენს ორიენტირება იმაზე, რაც მოსწავლეებმა იციან და ესმით.

მოსწავლეებისთვის დასახული ამოცანა (ამოცანები) და გამოყენებული **მეთოდები** წარმოადგენს სწავლების პროცესის ძირითად ბირთვს.

მოწოდებული **მასალა** ხელს უწყობს გაკვეთილისთვის მზადებას.

დროის ბიუჯეტით სარგებლობა მასწავლებელს საშუალებას აძლევს ეფექტურად განახორციელოს დროის მენეჯმენტი.

კომპეტენციების დაუფლება	არჩევანის გაკეთება, პრიორიტეტების დასახვა.
სწავლის მიზანი	ადამიანის უფლებები გვაძლევს არჩევანის საშუალებას, თუ როგორ წარვმართოთ ჩვენი ცხოვრება – ჩვენ ვწყვეტთ გავაკეთოთ თუ არა არჩევანი.
მოსწავლეთა ამოცანა	მოსწავლეები ფიქრობენ იმ რამდენიმე მნიშვნელოვან არჩევანზე რომელიც მათ მომავალს განაპირობებს.
მასალა და რესურსები	მასალა მოსწავლეებისთვის 1.2. ფლიპჩარტები მარკერები.
მეთოდი	დამოუკიდებელი სამუშაო მოსწავლეების მიერ დარიგებულ მასალაზე. პლენარული განხილვა.
დროის ბიუჯეტი	1. მოსწავლეებისათვის თემისა და დავალების გაცნობა. 10 წთ. 2. მოსწავლეები ფიქრობენ მომავალში გასაკეთებელ რამდენიმე მნიშვნელოვან არჩევანზე. 10 წთ. 3. პრეზენტაცია და გააზრება. 20 წთ.

ინფორმაცია

„ვინ იქნება ჩემი პარტნიორი?“ – „გვინდა გვყავდეს შვილები?“ – „რომელ სამუშაოს ავირჩევ?“

მოცემულ გაკვეთილზე, მოსწავლეები განიხილავენ ამ სამ არჩევანს. ამგვარად მათ ხედავს წარსულიდან მომავალზე გადასვლას. წინა გაკვეთილზე, მათ განიხილეს წარსული, იმსჯელეს რა, თუ რომელმა და ვის მიერ გაკეთებულმა არჩევანმა მოახდინა მათ ცხოვრებაზე და მათი პიროვნებების ჩამოყალიბებაზე მნიშვნელოვანი გავლენა, მათ ბავშვობაში და შემდგომ წლებში. მოცემულ გაკვეთილზე ისინი თავიანთ მომავალს გადახედავენ. ისინი მნიშვნელოვანი არჩევანის გაკეთებაზე დაფიქრდებიან – მომავალი პარტნიორის, ოჯახის და პროფესიის არჩევანზე – რასაც გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს მათი ინდივიდუალობის ჩამოყალიბებაზე.

მოსწავლეები გათვითცნობიერდებიან გენდერულ საკითხში: ქალის როლი, ტრადიციულად, იყო პარტნიორის არჩევა და ოჯახი – პროფესიის გარეშე, მაშინ როცა კაცის ძირითად როლს წარმოადგენდა საარსებო საშუალებების მოპოვება (პროფესია) და პარტნიორის არჩევა, ხოლო ოჯახზე ნაკლები პასუხისმგებლობა. დღევანდელ დღეს, ქალები ადრეული ასაკიდან ინტენსიურად სარგებლობენ განათლების უფლებით, რომლის მიზანიც პროფესიის არჩევაა. ამგვარად, მაშინ როცა ქალები ცდილობენ გამონახონ გზა, რათა ეს სამივე ფუნქცია შეათავსონ – პროფესია, პარტნიორი და ოჯახი – მამაკაცების უმეტესობა, მაგრამ არა ყველა, კვლავ აგრძელებს თავისი ტრადიციული როლის თამაშს.

გაკვეთილის აღწერა

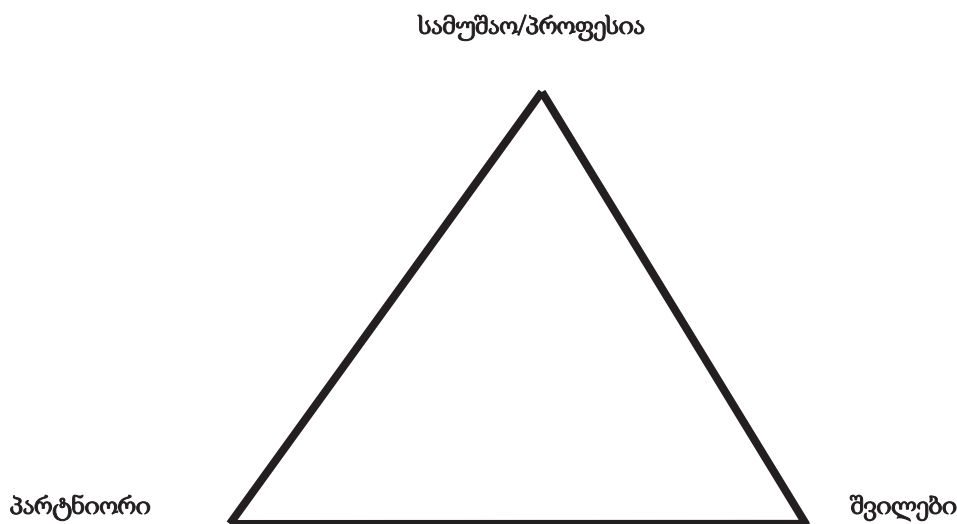
1. მოსწავლეები ეცნობიან გაკვეთილის თემას და ამოცანას

მასწავლებლის გამოწვევა მოსწავლეებს (ინდუქციური მიდგომა)

მასწავლებელი გაკვეთილს იწყებს ისეთი კითხვის დასმით, რომელზეც პასუხი ყველა მოსწავლეს აქვს, და ეს კითხვა შემდეგში მდგომარეობს: რატომ ესწრებიან ისინი გაკვეთილებს ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის მაღალ კლასებში?

მოსწავლეების, როგორც გოგონების ასევე ბიჭების, პასუხი იქნება ის, რომ მათ სურთ აირჩიონ პროფესია, ჰქონდეთ შესაძლებლობა მიიღონ უმაღლესი განათლება, სწავლა განაგრძონ უნივერსიტეტებში.

მასწავლებელი რამდენიმე მოსწავლეს აძლევს სიტყვით გამოსვლის შესაძლებლობას, რათა გამოიკვეთოს ნათელი სურათი. შემდეგ იგი აჯამებს მოსწავლეების პასუხებს დიაგრამის გამოყენებით, რომელიც მოსწავლეებისათვის განკუთვნილ მასალაშია მოცემული (მასალა მოსწავლეებისთვის 1.2). მას დიაგრამა გადააქვს დაფაზე ან ფლიპჩარტზე და აღნიშნავს მასზე პირველ არჩევანს – პროფესია.

მასწავლებელი მოსწავლეებს უხსნის, რომ ეს არის ის არჩევანი, რომელსაც მოსწავლეებმა პრიორიტეტი მიანიჭეს თავიანთი პასუხებით, რაც იმაზე მეტყველებს, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია ეს არჩევანი მათი ინდივიდუალობისათვის. ამგვარად, ისინი სარგებლობენ ადამიანის უფლებებით – ზოგადად არჩევანის უფლებით, და კონკრეტულად პროფესიის არჩევანის თავისუფლებით. მოსწავლეებმა, შესაძლოა, მართებულად აღნიშნონ, რომ ეს თავისუფლება მეტნაკლებად შეზღუდულია, რადგან, მაგალითად, არსებობს გარკვეული სამსახურები, რომელზეც ყველას ხელი არ მიუწვდება, არსებობს უმუშევრობა ან ძლიერი კონკურენცია. ეს თემა არ უნდა განიხილებოდეს ამ ეტაპზე, მას შემდეგ გაკვეთილებში იხილავთ.

მასწავლებელს მოსწავლეთა ყურადღება გადააქვს სხვა მნიშვნელოვან არჩევანზე: მინდა მყავდეს ცხოვრების მეგობარი (პარტნიორი)? და თუ მინდა, ვინ იქნება ჩემი პარტნიორი? (შესაძლოა, ეს არჩევანი უკვე გაკეთებული მაქვს) და მსურს მე ან გვსურს ჩვენ გვყავდეს შვილები? მასწავლებელი დიაგრამაზე ამატებს ტერმინებს „პარტნიორი“ და „შვილები“, ამგვარად, დიაგრამა მასალა სტუდენტებისთვის ანალოგიური ხდება.

მასწავლებელი უხსნის მოსწავლეებს, რომ ამ კითხვაზე პასუხი ერთმნიშვნელოვანი უნდა იყოს, დადებითი ან უარყოფითი. მათ შეუძლიათ გააერთიანონ სამივე არჩევანი, ან გააერთიანონ მხოლოდ ორი და უარი თქვან მესამეზე. ყოველი ჩვენთაგანი განსხვავებული ცხოვრებით ცხოვრობს, რაც დამოკიდებულია იმ არჩევანზე, რომელსაც ვაკეთებთ, ან არ ვაკეთებთ. ჩვენ ვსარგებლობთ ჩვენთვის მონიჭებული ადამიანის უფლებებით, მაგრამ, ამავდროულად, ჩვენ პასუხისმგებლობას ვიღებთ საკუთარ ცხოვრებაზე, ისევე როგორც, სხვა ადამიანების (პარტნიორი, შვილები) ცხოვრებაზე.

მასწავლებელი აცნობს მოსწავლეებს დავალებას

მასწავლებელი მოსწავლეებს ურიგებს მასალა მოსწავლეებისთვის 1.2–ს. იგი მოსწავლეებს აცნობს ადამიანის უფლებებს, რომელიც მათ სამუშაოს არჩევის, პარტნიორთან ცხოვრების და შვილების ყოლის ძირითადი არჩევანის შესაძლებლობას აძლევს (მასალა მოსწავლეებისთვის 1.2, ნაწილი 1). მოსწავლეების ამოცანას წარმოადგენს თავიანთ არჩევანზე დაფიქრება და მიღებული გადაწყვეტილების მასალა მოსწავლეებისთვის 1.2, ნაწილი 2–ში მოცემულ მატრიცაზე დატანა.

მოსწავლეების მხრიდან სურვილის გამოთქმის შემთხვევაში, მათ შეუძლიათ საკუთარი არჩევანი თავიანთი მშობლების მიერ გაკეთებულ არჩევანს შეადარონ. ეს დამატებითი ინფორმაცია კლასში განხილვას არ ექვემდებარება. ინფორმაცია მათ მიერ გაკეთებული არჩევანის შესახებ ანონიმური რჩება.

2. მოსწავლეები ფიქრობენ მათ მიერ გაკეთებულ ძირითად არჩევანზე

მოსწავლეები მუშაობენ დამოუკიდებლად, ერთმანეთისთვის მოსაზრებების გაზიარების გარეშე. მასწავლებელი არ ამოწმებს მოსწავლეების მიერ შესრულებულ სამუშაოს, რომელსაც ისინი მათთვის დარიგებულ ფურცლებზე ასრულებენ, ვინაიდან მოქმედების თავისუფლება და გულახდილობა აუცილებელია, როდესაც საქმე ეხება ასეთ დელიკატურ საკითხს.

მასწავლებელი მოსწავლეებს ამზადებს შემდეგი ეტაპისთვის. იგი ფლიპჩარტს ამაგრებს დაფაზე ან კედელზე. უკეთესია, მოსწავლეები მხედველობის არეს მოშორებული იყვნენ ფლიპჩარტზე მუშაობის დროს. ფლიპჩარტზე მოსწავლეებს გადააქვთ მათ მიერ მასალა მოსწავლეებისთვის 1.2–ში მოცემული მატრიცის მოდიფიცირებული ვარიანტი.

ვინაიდან მოსწავლეებისთვის უკვე ცნობილია მატრიცის შინაარსი, ტექსტი შესაძლოა შემოკლებული იქნეს შემდეგნაირად:

სამუშაო – პარტნიორი – შვილები

ვაკეთებთ მომავლის არჩევანს	გოგოები	ბიჭები
სამივე	კ + შ + ს	
სამიდან ორი	კ + შ	
	კ + ს	
	შ + ს	
სამიდან ერთი	კ	
	შ	
	ს	

მასწავლებელი ფლიპჩარტთან ტოვებს მარკერს მოსწავლეებისთვის.

3. პრეზენტაცია და ფიქრი

მოსწავლეები თავიანთი არჩევანის პრეზენტაციას ახდენენ

მასწავლებელი უხსნის მოსწავლეებს, როგორ დაიტანონ ფლიპჩარტზე თავიანთი არჩევანი დისკრეტულად. ისინი რიგრიგობით უნდა გამოცხადენ ფლიპჩარტთან და აღნიშნონ თავიანთი არჩევანი, მარტივი სიმბოლოს „1“-ის გამოყენებით.

გოგოებს და ბიჭებს ცალ-ცალკე, მათთვის განკუთვნილ სვეტებში შეაქვთ თავიანთი პასუხები.

მოსწავლეები რიგრიგობით მიდიან ფლიპჩარტთან და აღნიშნავენ თავიანთ არჩევანს. როდესაც ყველა მოსწავლე შეასრულებს ამ სამუშაოს, ორი მოსწავლე ითვლის და აჯამებს თითოეულ გრაფაში დაგროვილი პასუხების რაოდენობას.

მოსწავლეები აკეთებენ კომენტარს და განიხილავენ შედეგებს

შედეგის წინასწარ განსაზღვრა შეუძლებელია. საინტერესოა, რამდენი მოსწავლე, როგორც გოგო, ასევე ბიჭი, აპირებს სამივე არჩევანის პრიორიტეტად დასახვას და რამდენი აჩერებს საკუთარ არჩევანს სამიდან ორზე, და კონკრეტულად რომელ ორზე.

„პარტნიორი + სამუშაო“: მამრობითი სქესის წარმომადგენელთა ტრადიციული არჩევანი „მარჩენალი + დიასახლისი“. მოსწავლეებმა უნდა გაითვალისწინონ, თუ რა შედეგი იქნება, იმ შემთხვევაში, თუ მათი პარტნიორიც იგივე არჩევანს გააკეთებს – ამ შემთხვევაში გვაქვს „ორმაგი შემოსავალი, შვილების გარეშე“ მოდელი.

„სამუშაო + შვილები“: იშვიათი არჩევანია, ვინაიდან ეს ნიშნავს მარტოხელა მშობელს. მაგრამ მოსწავლეებისთვის ცნობილი იქნება, რომ ოჯახების მნიშვნელოვანი რაოდენობა სწორედ ამ მოდელს ესადაგება, მაგრამ ეს არ არის პიროვნების მიერ გაკეთებული არჩევანი, არამედ განქორწინების, ან ერთ-ერთი პარტნიორის გარდაცვალების შედეგია.

„პარტნიორი + შვილები“: მდებრობითი სქესის წარმომადგენელთა მიერ გაკეთებული ტრადიციული არჩევანი, იმ შემთხვევაში, თუ ეს მთელი ცხოვრების მანძილზე გრძელდება. ახალგაზრდა დედების უმეტესობა და ახალგაზრდა მამების შედარებით მცირე რაოდენობა, აკეთებს ამ არჩევანს გარკვეული დროის განმავლობაში, სანამ შვილები მცირე ასაკის არიან. ისინი სამუშაოს უბრუნდებიან, როგორც კი ამის საშუალება ეძლევათ.

„სამუშაო + პარტნიორი + შვილები“: მოსწავლეები აღმოაჩენენ, რომ ეს უკანასკნელი არჩევანი გამოწვევაა. არის განსხვავება სხვადასხვა სქესის წარმომადგენელთა მიერ გაკეთებულ არჩევანში? სავარაუდოდ გოგოების უმეტესობა ამ უკანასკნელ არჩევანზე შეჩერდება. ამ შემთხვევაში, რა არის ამის მიზეზი? მასწავლებელმა არ არის აუცილებელი მოსწავლეებს მათ მიერ გაკეთებული არჩევანის მიზეზების დასახელება მოსთხოვოს, თუ მათ თავად არ გამოთქვებს ამის სურვილი. თუმცა, მასწავლებელს შეუძლია აღნიშნოს, თუ როგორ შეიძლება ინდივიდუალურმა არჩევანმა გავლენა იქონიოს მთელ საზოგადოებაზე: თუ უმრავლესობა ირჩევს არ იყოლოს შვილები, შობადობა მცირდება. არ უნდა შეიქმნას მორალური ზეწოლა, მაგრამ მოსწავლეებმა უნდა გააცნობიერონ ის სამომავლო შედეგები, რასაც მათი არჩევანი აუცილებლად განაპირობებს (იხ. ქვემოთ მოყვანილი დამატებითი მასალა).

ყოველივე ზემოთ თქმულის გათვალისწინებით, მასწავლებელი ელოდება შედეგებს და ამის შემდეგ რეაგირებს – საჭიროების შემთხვევაში იმპროვიზაციის გამოყენებით. როგორც აღვნიშნეთ, მასწავლებელს ამოცანის შესრულებაში ეხმარება წინასწარი განსჯა, ისევე როგორც გაკვეთილის შეფასება მისი დასრულების შემდგომ, რაც ხელს უწყობს იმპროვიზირების უნარის განვითარებას და იმპროვიზირების დროს თავდაჯერებულობის გამომუშავებას.

დამატებითი მასალა

შობადობის შემცირების, მოსახლეობის საშუალო ასაკის მატების და მოსახლეობის შემცირების პრობლემა საკმაოდ მწვავედ დგას მსოფლიო მასშტაბით, ძალიან ბევრ, მაღალგანვითარებულ ინდუსტრიულ ქვეყანაში, მათ შორის ჩინეთში, გერმანიასა და იტალიაში. ყოველივე ამან შეიძლება სერიოზული პრობლემა შეუქმნას ქვეყნის ეკონომიკასა და მოხუცებულობის საპენსიო სისტემას. მოსწავლეებს შეუძლიათ ისარგებლონ სტატისტიკური მონაცემებით და ამ კუთხით შეაფასონ სიტუაცია საკუთარ ქვეყანაში. ასევე, მათ ასევე შეუძლიათ განიხილონ პრობლემა და იმსჯელონ პრობლემის გადაჭრის გზებზე.